

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.	Egészévre	8 kor.
Fél évre	4 .	Egyes szám ára . . .	20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyílttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Népszámlálás.

Megjelent és közkézen forog a mkir. központi Statisztikai hivatal által összeállított eredménye a magyar korona országai 1900 évi népszámlálásának. Ezen első kötet az általános népszámlálás eredményének főbb demografiai adatait foglalja magában:

1. A magyar korona országainak népessége 1900 év január 1-én tett: 19 millió 254 ezer 559 lelket, csaknem két millióval többet mint tíz évvel előbb, vagyis 10·3 százalék a szaporodás. A népsűrűséget tekintve jut egy négyzet kilométerre átlagosan 59·4 lakos. A legsűrűbben lakott vármegye Varasd, Horvátországban 109·2; az anyaországban Csanád vm. 82·2. Legritkább népességű vármegyénk Csik 26·4. A városok közül Budapest után: Fiume, Temesvár, Nagyvárad, Zágráb. Belterületet tekintve Debreczen városának sűrűsége az átlagon alól marad.

2. Külföldi ez időben 245·544 tartozkodott Magyarországon; ellenben a külföldön tartozkodó magyar honosok száma egész pontossággal nem volt kiüthet, hisz csak Bécsben több mint 260 ezer magyarhonos él; kik közül, fájdalom csak 30 ezer vallotta magát magyar anyanyelvűnek.

3. Átlagosan az összes népességben ezer férfira 1009 nő jut, de már Csikvármegyében csak 942 s Udvarhelyben 944; míg Marosvásárhelyt ezer férfira 1078 nő esik.

4. A mi az életkorok viszonyait illeti közegészségi viszonyainak nagymértvű javulását tapasztaljuk mert a produktív életkorban levők (15—60)

56·8%-ot s a 60 éven felül levők száma a lakosságnak 7·7%-át teszik.

5. A családi állapotot tekintve házasságban él a lakosság 40·2 százaléka; özvegyi állapotban 6·1%; a törvényesen elváltak száma 18·474 s a népességnek egy százalékát sem képezik.

6. A lakosság anyanyelvét tekintve a népszámlálás ez uttal is az anyanyelvet tudakolta, különös gondot fordítva rá, hogy a bevallás, minden befolyástól menten, szigorúan megfeleljen a valóságnak. A magyar korona országainak összes népességéből az 1900 évi népszámlálás alkalmával 8 millió 742 ezer 301 vallotta magát magyar anyanyelvűnek; legtöbben vannak azután az oláh anyanyelvűek, 2 millió 799 ezer 479-en, a németek 2 millió 135 ezer 181-en; a tótok 2 millió 19 ezer 641-en; a horvátok 1 millió 678 ezer 569-en, a szerbek 1 millió 52 ezer 180-an; a ruthének 429 ezer 447-en, más anyanyelvű volt 397 ezer 761. — A magyar anyanyelvűek nagy növekedését találjuk legkivált a városokban mint Pozsony, Sopron, Kassa, Arad, Temesvár, Versecz. A vármegyék közül kiemelendő Hunyad, s a szerénytelenség vádja nélkül mondhatjuk, hogy ez eredményt első sorban a Zsilyvölgyének tulajdonítjuk s itt is kiválóan Petrozsénynek, Lupénynek; s ha a Miniszter elnök figyelmét nem kerülte ki, hogy Háromszék, Torda-Aranyos, Besztercze-Naszod, Fogaras s a két Küküllő vármegyében megdöbbenően fogyott a magyarság száma, a közoktatási kormányzat vegye szívére kulturális törekvéseinket s a magyarság érdekében folytatott küzdelmeinket nagyobb mérvben és hathatósabban támogassa. Tegye lehetővé az állami népiskola kibővítésével,

hogy az összes tankötelesek iskolába járhassanak, mert akkor már a következő generáció nyelvben és érzésben magyarrá lesz, mindenki fog írni és olvasni tudni, s lefog szállani a szégyenletes 39 százaléka az analfabétáknak. A gimnasiunak meg kell adni a tovább fejlődés feltételeit s a zárdától sem szabad megtagadni az államsegélyt, hogy a tervbe vett polgári — vagy tán felsőbb leány iskolát létesíthesse; a község és az állam terhet régóta viseli gyenge vállain az intézet s ha a Salgó-Tarjáni bányatársulat szerény segélye nem gyámoltaná alig lenne képes áldásos működését folytatni.

Nem utolagos puhatolodásokkal, hanem az életképes szervezet védelme és hathatos gyámoltása által segíthetjük elő állami feladatainkat.

7. A népesség műveltségi fokának mérésére az írni-olvasni tudást veszik számba. Az utolsó népszámlálás szerint az összes népességnek csak 49·8 százaléka tudott írni és olvasni, azonban a lefolyt tíz esztendő e tekintetben sem mult el nyomtalanul, mert míg 1890-ben a hat éven felülieknek csak 53·2 százaléka, addig 1900-ban már 61·2-re emelkedett, tehát teljes 8 százalékkal.

A legelőhaladottabb része a Dunántul s itt is Sopron városa 91·7 százalékkal, míg Budapest csak 87·5%. A legutolsó helyen áll Szolnok-Doboka vármegye 20·8 százalékkal; hozzá csatlakoznak a többi erdélyrészi vármegyék Torda-Aranyos, Alsófehér, Kolozs, Szilágy és Hunyad melyek közül egyikben sem éri el a 30 százalékot.

8. Az egész birodalom lakosságának több mint fele római katolikus, utána a legnépesebb egyház a görög keletieké csaknem három millióval;

„Petrozsény és Vidéke” tárczája.

Melyiket!

Fényes palotának márványkapujában
All egy özvegyasszony fekete ruhában
Jobb kezén, bal kezén egy-egy kicsi gyermek,
Tétován, szomorún, belépni nem mernek.

Karácsony-este van. Nem látni egy lelket.
Végre paszomántos, botos ur közelget,
Szorul a szíve a két kis ártatlannak . . .
„Mit keres jó asszony? Mi járatban vannak?”

„Nagy jó uram . . . jaj . . . hát . . . alázattal kérem...
— No ne sirj, ne szepegj, édes kicsi vérem —
Itt vagyon nyomtatva . . . eltettem magamnak —
Hogy itt egy kis árva örökbe fogadnak.”

„Ügy? Tudom . . . no jöjjön. Az öreg nagysága!
Hanem csak röviden, mert az idő drága.”
S fölvezeti őket aranyos terembe,
Kitar egy szárnyajtót. „Ide lépjenek be.”

Gyászborult urnő bársonyos szobában,
Karácsonyfa mellett ül, mely bánatában.
Fölpillant rájuk könyborult képpel.
Aranyos unokát ilyet vesztett épp el . . .

„Nos jó asszony, jöjjön. Egyiket id'adja?”
„Oda kell, oda kell . . . Föld alatt az atyja,

Magam is nyomorult, beteg vagyok nagyon . . .
„Jó... hát csak hagyja itt. Melyiket?... Ráhagyom.”

Melyiket?... a kérdés a szívébe dobban.
Melyiket vigyem el?... Melyik szeret jobban? . . .
— Melyikért ne fájjon, vérezzen a lelkem?
S néz a két árva, szeme könnyel teltlen.

. . . Jánoska, a fiu már ír, olvas szépen,
Estenkint abécézés könyve a kezében,
Mariska a kis lány, imádkozni tud már . . .
„Óh szívem, ha köztük választani tudnál . . .”

Jánuskát? nem . . . este, a kis lámpa mellett
Szöke hajcskája puha mint lehellet,
Az anyja ölében, odahajta szépen . . .
Nyílal egyet, fájót anyai szívében . . .

Hogyha ott nem látná, soha, soha többet? . . .
Talán a Mariskát? . . . jaj! a bánat öl meg.
Kis Mariska ágya a mamáé mellett —
Hiszen csak nemrég is még ringatni kellett?

Estenden az anyá kezét odanyújtja,
Göndör kicsi fejét ráhajtja, ráhajtja —
Ugy szunnyad el aztán . . . ha éjjel fölébred
S anyját nem találja? „Nem téged! nem téged.”

„De minek tétováz? Siessen jó asszony,
Melyiket adja hát? Válasszon. Válasszon! . . .
Feljajdul, mint gyötört mártír a kintpadon —
„Nem adom . . . nem adom . . . egyiket sem adom!”
Váradi Antal.

A gyűrű.

Irta: Wines R.

Minden úgy van még, mint tíz év előtt volt. Semmi sem változott, csak én változtam meg. A velem szemközt jövőket megismerem, de egyikük sem ismer rám, mert hisz most már 9 éve annak, hogy a tengeren lettem halálomat, mint azt nekem egy helységembeli anyóka mesélte. Vajjon az én Ilonkám megismer-e?

Ezek a gondolatok járták át agyamat, midőn azon régi házacska felé közeledtem, a hol 10 év előtt Ilona szülei lakott, abban az időben, midőn a sors engem tengerre szállani készítetett, a hol hajótörést szenvedtünk és én nekem 9 évig oly vidékeken kellett bolyonganom, honnan magamról hirt nem adhattam.

Keblem, a mint Ilonkáké háza felé mentem, dagadt a jövőndö boldog viszontlátás reményétől. A madarak ismérés éneke, a virágok édes illata, mind olyannak tűnt fel előttem, mint akkor régen; hangosabban dobogott szívem és lábaimnak mintegy szárnyat adott a remény, hogy gyorsabban vigyenek vágyaim helyére.

Valamiféle szorongó félelmet mégis keltettek bennem az öreg anyóka szavai. Talán Ilonka is holt-nak hitt és máshoz ment férjhez? Ez a gondolat megfagyasztotta bennem a vért és lelki szemeimmel rögtön eltűnt az az édes boldog érzés, melyről álmodoztam.

Beesteledett. Ott állt már előttem a kedves emlékű, régi ház félig elbujva a lombos fák mögött. Egyik ablakából kiömlő fény bevilágította a zöld pázsitot.

azután következnek az ev. reformátusok két és fél millióval; egy millionál több hiva van a görög katolikusoknak és a lutheranusoknak; zsidó van 851 ezer 378; unitárius pedig 69 ezer.

9. Végül megemlítjük, hogy van összesen 3 millió 227 ezer 190 lakóház, egy négyzetkilométerre esik 10 s minden egyes lakóháza a polgári népességből hat egyén. Csikvármegyében egy négyzetkilométerre csak öt ház esik, míg Temesvárt több mint 114.

A zsilvölgyére, különösen a Petrozsényre vonatkozó részletes adatokat, egybe vetve az előző népszámlálás adataival, már csak a jövő számunkban közölhetjük.

Tájékoztató

a gymnasiumba való felvételre a jövő 1901—1903 tanévre vonatkozólag.

1. A beiratkozás ideje és feltételei. A beiratás ideje szept. 1, 2 és 3. A beiratásnál a tanuló személyesen a szülő vagy a gyám kíséretében tartozik az igazgatóságnál jelentkezni. Az I. osztályba csak azon tanuló vehető fel, a ki 9. évét már betöltötte s a 12 évnél nem idősebb; a 12 évnél idősebbek felvételéhez a tanári kar hozzájárulása szükséges.

A felvételnél bemutatandók:

a) a keresztlevele, illetőleg hiteles születési bizonyítvány

b) a népiskola IV. osztályáról, illetőleg a II—IV. osztályba való felvételtől a megelőző osztályról szóló legalább elégséges iskolai bizonyítvány;

c) az újra oltásról szóló orvosi igazolvány.

2. Felvételi díjak. Minden tanuló köteles a beiratáskor a következő díjakat fizetni: a) felvételi díj 8 koronát, b) értesítőre 1 k. 40 fillért, c) ifjúsági könyvtárra 1 k.-t, d) énektanítási díj 1 k.-t, e) az ifjúsági alapra 1 k.-t, összesen 12 k. 40 f.-t. E díjak fizetése alól egy tanuló sem menthető fel és e díjak a beiratáskor lefizetendők.

3. Tandíj. Az egész évi 72 kor. tandíj négy részletben is fizethető és pedig: okt. 15-ig, decz. 1-ig, márcz. 15-ig és május 1-ig. Ha a tanulók száma nagyobb lesz, a tandíj összegének leszállítása várható.

Vigyázva közeledtem az ablakhoz. Két alak volt a szobában. Az asztal mellett ült egy férfi és vállára hajolva állt mellette öt gyöngéden átölelve egy nő. Most megpillantottam egy gyermeket is, ki mindenképpen iparkodott atyja ölébe kapaszkodni.

Eleget láttam. Remény csillagom eltűnt, mely eddig vezetett; oda lett minden hűségben és szerelemben vetett hitem, hideg borzongás futott végig rajtam s mély szomorúság fogott el, mely mindig jobban valami kimondhatatlan boszúvágyba ment át.

Fogcsikorgatva jártam egész éjjel ide s oda.

Egyszerre a hold ezüst fényénél szemembe tűnt a csillámló folyócska — egy ugrás és mindennek vége! De egy valami démon bennem mást tanácsolt! Az ő házuk mögött akartam magam a folyócskába beleőlni, hogy ott találjanak rám, s megtalálják nálam, azt ki vagyok és miért lettem öngyilkossá. Mardossa Ilonát egész életén át a lelkiismeret, az én holt alakom zavarja meg az ő boldogságukat.

Másnap este felé ott ültem a folyócska partján. Avval voltam elfoglalva, hogy egy nehéz kodarábra kötelet erősítek, a mi majd lenn tartson a víz fenekén ha beleugrom. Nálam voltak gondosan eltéve papirjaim, a melyek személyemre vonatkoztak. Gondoskodtam arról is, hogy az öngyilkosságot észrevegyék az erre járók.

Mig én itt ültem öngyilkossági gondolatokkal elfoglalva, meghasonolva magammal és az egész világgal, íme, valami szemembe ötlött a folyócska tulsó partján. A bucsúzó nap sugarai köröskörül bujtak a zöld lombokon és megaranyozták egy kis szöke fiúcska fejét. A kis alig három éves gyermek még nem ismerte a veszélyt, s gondtalanul nyúlt a folyócska ágya körül pompázó virágok után. Én úgy néztem őt, hogy majd em kiugrottak szemeim helyökből.

4. Javító vizsgálatok. A javító vizsgálatok itt tartatnak Petrozsényben a gymnasiumi épületben augusztus hó három utolsó napján. Oly tanulóknak, kik csak egy rendes tantárgyból kaptak elégtelen tanjegyet a javító vizsgálati engedélyt a tanári kar adja meg. A két tantárgyból bukottaknak a tankerületi Főigazgató úr ad engedélyt. Folyamodványait azonban az intézet igazgatójához tartoznak legkésőbb július hó 10-dikéig benyújtani, ki azt a tankerületi Főigazgató úrhoz felterjeszti.

5. A tanév megnyitása szeptember hó 5-én történik; a megnyitáson minden tanuló megjelenni tartozik. A következő iskolai napon a tanuló magával hozza összes tankönyveit és iskola szereit, hogy azok használhatóságáról az osztályfőnökök meggyőződhesse. A használt tankönyvek bevásárlásánál a szülők és tanulók óvatosan járjanak el, mert a beírt, rongyos vagy régebb kiadású könyvek, mint nem használhatók, el fognak koboztatni.

A beiratkozó tanulók szülei a tankönyvvásárlást halasztják a beiratás idejére, mivel tankönyvváltozások lesznek.

A nyelvtani, történelmi s általában mindazon tankönyveket, melyeket a tanuló gymnasiumi tanulmányainak befejezéseig haszonnal forgathat, sőt forgatnia szigorú kötelesség, eladni nem szabad.

Szegénysorsú tanulók a segélyző-könyvtárból fognak kapni használatra egyes tankönyveket.

6. Házi felügyelet és ellenőrzés. Minden szülő és gyám nemcsak a beírásnál tartozik gyermekével, gyámoltjával megjelenni, hanem ennek előmenetele és magaviselete felől az év folyamán tudakozni az igazgatónál, osztályfőnökkel s az egyes szaktanároknál, a kik minden alkalommal készségesen szolgálnak felvilágosítással. Oly esetben pedig, mikor az igazgató vagy osztályfőnök felkéri a szülőket vagy helyetteseiket, hogy értekezésre megjelenjenek, határozottan elvárja, hogy a meghívásnak eleget tesznek. Azok a szülők vagy gyámok, a kik nem laknak az intézet helyén, gyermekeik vagy gyámfiuk felvételekor alkalmas helyettest kötelesek megjelölni, kire a házi felügyelet és a nevelésre vonatkozó jogokat és kötelességeket átruházzák, hogy a gondviselésére bízott tanulóra nézve az igazgatóság értesítését elfogadhasssa s a

felelősséget elvállalja. A szülők vagy gyámok e részben minden változást személyesen vagy írásban az igazgatónak bejelenteni tartoznak, a kinek joga és kötelessége ott, hol alapos óknál fogva az ellenőrzést hiányosnak, vagy a házi körülményeket káros befolyásuaknak tartja megkövetelni, hogy e tekintetben célszerű változás történjék.

Az igazgatóság elvárja, hogy a szülők vagy gyámok lakást és ellátást az igazgatóság hozzájárulása nélkül ne fogadjanak.

Az igazgatóság készséggel szolgál útbaigazító tájékoztatással a tanuló elhelyezésére; hogy ezen fontos hivatásának az igazgatóság megfelelhesse, a szünidő folyamán szívesen fogad el előjegyzéseket olyanok részéről, kik a tanulókat méltányos díjazás mellett teljes ellátásra családjuk körébe fogadni készek.

Vidéki levelezés.

Vulkán, 1902. június 30.

Tekintetes szerkesztő Úr!

Folyó év június hó 28.-án nagy örömkünkre a Vulkánt és Krivátiát összekötő községi hid hirtelen a mint egy esorda szarvasmarha keresztül ment, szélhűdés következtében összeroskadott és a szegény párak a vízbe estek. Főképpen azért tudatom a tek. szerkesztőséget, mert a tek. vulkáni körjegyző ura mint meglátta a hid összeroskadását a két kezét összecsapta és úgy sirt, hogy vigasztalásra volt szüksége, mert másképpen a jegyző is a nagyszerű jó hid után a Zsilybe fult volna.

Kérem ezt az utadó fizetőkkel tudatni, hogy milyen közlekedési rend is mod van itt; hogyha Vulkánban át akar menni a hidon előbb végrendeletet csináljon. Még szerencse hogy az előjáróság be nem fult a Zsilyba, mert bizony olyan előjárót egy hamar Vulkán nem kap hogy példás rend legyen.

Tisztelettel:

Bazilly Mihály

KÜLÖNFÉLÉK.

— Új bányagazgató. Muguet Kolos távozásával az Urikány zsilvölgyi magyar közszénbányatársaság bányáinak igazgatását Krizko Bohus ottani főmérnök vette át. Ugyanesebből az alkalomból melléje kinevezték Külei Elemért igazgatót czimmel.

A gyermek most egy virág után nyúlt, mely egészen a folyó ágya mellett volt. Elvesztette az egyensúlyt, zsupsz, benn volt a vízben és elmerült. Akaratlanul is fölugrottam ülőhelyzetemből.

„Ilona gyermeke!” — szólt bennem egy hang — „Megmentem-e az ő és annak a férfinak gyermekét?”

Egy pár pillanat mult el. A kicsike felmerült a víz felszínére, sápadt arczoskájával felém tekintett, habár szemei zárva voltak, annyi szemrehányás volt ebben az arczban! Görcsösen összeszorított öklökéiben ott tartotta még az ismert szakasztott virágot. Ismét szólt bennem a démon: „Nem a te gyermeked, hanem azé a másiké!”

Ilonka iránt érzett szeretetem küzdött a gonoszszal. Másodszor bukott most fel a fiúcska. Kialtás tört ki belőlem „Ilonka gyermeke!” s hevesen dobva el magamtól a kezeim közt lévő nagy követ s ezzel a gonosz is, s a következő pillanatban benn voltam a vízben, a gyermeket kihalásztam, s ki a partra lélek-szakadva szaladtam Ilonka házáig, átadtam neki a kicsikét. Ő nem ismert meg. Mig a gyermek újra feléledt és a szülők ijedsége lecsillapult, a mellékszobában szaritottam vizes ruháimat.

Egy fél óra mulva bejött Ilona és megköszönte nekem gyermeke megmentését.

„Hogyan köszönjem meg önnek azt, a mit tett?”

Kérdé ő.

Én lesütöttem szemeimet az ő nyílt tekintete előtt, s íme megpillantottam kezén egy gyűrűt.

Rögtön határoztam.

„Ha nagyságos asszonyom úgy gondolja, hogy ju-

talmat érdemelek tettemért, adja nekem emlékül azt a gyűrűt — azt a kék követ. Hadd emlékeztessen az engem folyton arra a szerencsére, hogy egy anyának visszaadhattam gyermekét!”

„Vegye ezt a gyémánt gyűrűt!” válaszolta ő hevesen „ennek háromszoros értéke van”

„Nem, én szeretném azt a kék követet!” szóltam határozottan.

Szomorú lett egyszerre nyugodt tekintete.

„Ezt a gyűrűt nem adhatom önnek,” mondá ő reszkető ajakkal, mialatt szép szeméből egy könny pergett le kedves arczán, „ezt én nem adhatom oda önnek. A ki nekem azt adta, az már meghalt, és ő előttem kedvesebb volt mint . . . mint gyermekem.”

„Ó, az ön köszönete elég nekem” szóltam fojtott hangon. „Egy pillanatnyi szeszély volt tőlem ez a kérelem. Isten önnel. Éljen boldogul.”

„Itt vagyok most Dél-Afrikában a táborban, puszkával a vállamon. Türelmetlenül várjuk a parancsot az indulásra. Egy angol podgyászvonatot kell elfognunk. Előre örülünk a sok mindenféle jónak, a mi abban lesz. Ruha, eleség, lőszer lesz bőven. Életem boldogsága fel van dülva. Felajánlottam magam, áldozatul egy igaz ügyért.”

Itt befejeződnék barátom feljegyzései.

Tugelánál hősi halált halt.

E. Á.

— **Nyugdíjazás.** A hunyadmegyei nyugdíjválasztmány Mátyás József érdemeiben megőszült vulkáni körjegyzőt 696 korona összeggel nyugdíjoztá.

— **Kitüntette magát.** Papp Smarandiea volt lívazényi tanítónő Nagyszebenben a gör. kel. tanítóképezdében kitüntetéssel tette le a tanképesítési vizsgát.

— **Halálesetek.** Petrozsényben f. évi július hó 3-án helyezték öröknyugalomra Márkoni Severin petrozsenyi lakos és háztulajdonost, ki hosszas szenvedés után hunyt el.

Elefánt J. vasuti alkalmazott, ki évek óta kinzó betegsége folytán agyban fekvőt f. hó 3-án jobb létre szenderült.

Glogyán József petrillalónyai vendéglőst f. hó 3-án temették el.

— **Első vizsga.** Folyó évi július hó 6-án (vasárnap) lesz megtartva a Maderspach Viktor iszkronyi fűrészgár tulajdonos által fentartott és jól berendezett magán iskolában az évi zárvizsga. A gár tulajdonosa anyagi áldozatot nem kímélve ebben a határszéli községben valóságos kulturmissiot gyakorol. Iskolájában a tanítás igényes.

— **Római vendégek.** Július hó 6-án délelőtt 9 óra 51 perczkor száll ki Boli barlangnál egy egyetemi tanárból, hallgatókból és magas rangú magánemberekből álló nagytársaság. A barlang megtekintése után kocsiokon hajt le Petrozsénybe s még az nap megsejmelik a bányaműveket és délután a szurduki-szoros, melyen a kirándulók Tírgu-Jiu-felé visszatérnek Romániába. Petrozsényben is elkövetnek mindent arra, hogy a vendégek kellemesen érezzék magukat.

— **Köszönetnyilvánítás.** A lupenyi állami népiskola f. hó 22-én tartott zárünnepélyén a kiváló jó magaviseletű és szorgalmas tanulók megjutalmazása céljából mint minden évben buzgó gondnoksági elnökünk Tek. Dr. Kálmán János úr gyűjtése folytán szívesek voltak adakozni: Mugut Kólos bányagazgató 15 K Dr. Kálmán János gond. elnök: 14k. Buday János gondtag: 3 k., Krizkó Bohus g. tag 10 k., Nick Mihály g. tag: 2k. Schvenmhammer István községi bíró: 5 k., Klein Jakab anyakönyvvezető s. jegyző 5 k., Küllay N. bányagazgató 12 k. és Fuchs N. közp. igazgató 2 k., mely szíves adakozásokért és a vizsgákon tanúsított meglegező érdeklődésekért halás köszönetet mond.

L. 1902. jun. 25.

A tanítótestület.

— **Petrozsényi csendélet.** folyó hó 2-án este 9 óra tájban Keller József mesterlegény Balog József munkást azért, hogy kedvesét elszerezte egy vésővel nyakán össze-vissza szurkálta. A csendőrség a hűsködőt letartoztatta.

— **Tönkre tettél tönkre teszek.** Hzzel a kiabálással rohant be Schmidt János elzúlótt petrozsenyi asztalos segéd egykori állítólagos feleségéhez, ki vele huzamos ideig vadházaságban élt s most őt elhagyva egy Boldizsár Mihály nevű bányászal állott össze, f. hó 4-én reggel s egy baltával életveszélyes sebeket ejtve a nő fején a csendőrséghez rohant s önként feljelentette magát. Az asszony életbe maradásához kevés a remény. A társulati kórházban kezelik.

— **Keresd az asszonyt.** Ullmán Vilmos bányászta a felesége megcsalta. A hűtlenségre a férj f. hó 4-én este jött rá. A munkából haza jöve lakásában találta Bota András feleségével társalogni. A turbékoló párt úgy elverte, hogy mind ketten életveszélyes sebesüléseket szenvedtek.

— **Megunta az életét.** Goldstein Teréz vulkáni postakezelőnő, kit mindenki mint csendes természetű derék hivatalnoknő tisztel f. hó 3-án délután eddig még ismeretlen okból először a község melletti liget egyik fájára felakasztotta magát, de a kötél elszakadt aztán emberek is jöttek s így élete kioltását ilyen módon nem vihette keresztül. Más uton, a vasuton próbált szerencsét; a Lupényfelé haladó délutáni személyvonat mozdonya elé vetette magát, de oda is sikertelenül mert a házbeliek által keresésére kiküldött segédnek éppen akkor sikerült a vonatlejteintenie és az életút nőt lerántani a sínekről a mikor a vesztély legnagyobb volt.

— **Szomorú nap volt június hó 26-ka** Ádám petrozsenyi állomás felügyelő családjára; egy három éves élénk kis fiuk felhasználva azt a perczet mikor szülője a szomszédságba nyitottak be, hirtelen felkapaszkodott az emeleti szoba ablakjára a honnan elvesztve az egyensúlyt kibukott a kövezetre s szörnyet halt.

— **Kifütyölt erőművész.** Csak kétszer léphetett fel Petrozsényben a látványos mutatványokban is szegény Váriett kobortársaság, mert midőn, a második napon megtartott birkozás alkalmával a földhöz vert és kifütyölt erőművész nem teremthetvén elő a Junger Joska segédje által megnyert jutalmat, az erőművész a nagy társasággal együtt egy pár percz alatt „ill a berek nádkak erei” elillantak.

— **Életveszélyes kut.** Borzad az ember háta hátra néz arra az istenverte piacztéri kútra. Ott áll pusztán elhagyatottan, rács nélkül. Mikor lesz már kijavítva? Meddig remítetik még a közelben lakó szülőket?

— **Örült cigányasszony.** Egy Boz Józsa nevű szerencsétlen alak rémitgette Petrillán az iparvasutnak Lónyán levő kanyarulatánál a járókelőket. Mindenki elleneséget látott s kövekkel dobálta. Elszállították.

— **Borzasztó rabló gyilkosságnak esett áldozatul** Budapest, Erdei Sándor ékszerész, Kobor Tamás író neje, a Petrozsényben is jól ismert Erdei Rózsikának édes apja. A gyilkosok már a törvény bezében vannak.

— **Elhanyagolt természeti szépség.** Petrozsény köz ség határában a Petrozsénytől Piski felé vezető vasút jobb oldalán évek óta áll gondozatlanul, elhanyagoltan a természet egy remeke, a híres boli barlang. Most is látogatják csakhogy a turista fáradsága nagyrészen kárba vészett mert a barlang belseje, a legszebb rész a mióta a nagy áríz évekkel ezelőtt a hidakat elvitte, nem tekinthető meg. Miért adjunk alkalmat arra hogy e természet és emberi kéz alkotta szépségeit vidékünknek megláthassák. Adtál uram, de nincs köszönet benne. Nálunk ez a jó tanács: Segíts magadon Isten is megsegít falra hányt borsó. Nem hallgatunk.

— **Szásztappintatosság.** Petrozsénybe f. hó 2-án a segesvári diákok kirándulást rendeztek megtekintendő a Zsilvölgyben a természet és az ember alkotta remekeket. Ezen alkalomból Pelger Mihály köztisztviselőben álló ág. ev. lelkes előre értesítve lett, ki is a petrozsenyi intelligencia bevonása mellett mindent megtett arra nézve, hogy a kiránduló társaság kellemes emlékekkel távozzék Petrozsényből. Habár a megjelent úri társaság egy kellemes estét ohajtott a vendégeknek tekintett szásztestvérek gyermekeinek szerezni, midőn a kedvükért megrendelt zene játszani kezdett s a szász-vér is pezsgeni kezdett az ifjakban és egyike tánczra kért fel egy helybeli leányt, a társaság vezetője a tánczolás egyszerűen megtiltotta a minék a következménye az lett, hogy az elpirult diák a nőtől bocsnatott kért. Csakhogy ez még nem volt mind. A deákok végigsutogták: nos hát ha nem tánczolhatunk berugunk. Erre jött aztán a valódi donnervetter: a társaság vezetője az egész ifjuságot fefekvésre parancsolta. Sajnálunk őket. Ugy látszik a segesvári diákok előjárói nem tudják még, hogy milyen a magyar vendégszeretet, mert ha tudnák azt is kéne tudják, hogy a magyart bántja az, ha az ő magyar szívből jövő és magyar szeretettel párosult vendégszeretetét visszatüsitják. Erre egy külföldi, de magyar földön élő tekintélyes úri ember ilyen megjegyzést tett: „igy nevelik a szászdiákok.”

— **Szaj és körömfajás.** Nem életveszélyes, hanem egy sokáig tartó és kínzó betegség, a szaj és körömfajás ütötte fel fejét a szarvasmarhák között Kimpulujnyágon. Az illetékes állategészségügyi közegek a községet zárlat alá helyezték: s mindent elkövettek ezen ragályos állatbetegség terjedésének megakadályozására.

— **A vulkáni őskori ut.** Ugy látszik azzal az uttal a mely hajdan a Zsilvölgyében Hátzeg felé az egyedüli kocsiközlekedési út volt nem igen vannak tisztában. A Zsily vize a folytonos partmosás által ezt az utat az összerogyott hidon felül magánember telkére terelte, a ki egy szép napon a tulajdonát képező helyet sormokkal láthatja el. Ilyen körülmények között a vulkániak arra kíváncsiak, hogy ki ennek az oka s mi lesz Dealu Babi felé a kocsiközlekedéssel. Ez az érdekeltekre nézve fogas kérdés. Jó lesz vele foglalkozni.

— **Mészárszékek.** Most és máskor sem kéne az illetékes egészségügyi közegeknek megengedni azt, hogy az elárusításra szánt húst reklámszerűleg a mézsárosok mutatónak kiakaszszák üzletük ajtaira hogy a levegőben levő különféle betegségek bacillusai melyeknek husa melegágya, oda fészket rakjanak, a por meglepje és az arra hivatott szárnyas állatok bepiszkolják. Nem tudjuk hogy esne az elárusítóknak, ha egyszer csak rászorítanák hogy a kirakott húst saját fogaikkal ropogtassák és saját gyomrukkal eméssék meg.

— **A „Petrozsény és Vidéke hitelszövetkezet”** tagjait a f. hó 20-án d. u. 3 órakor tartandó közgyűlésre melynek tárgysorozata: az igazgatói jelentés előterjesztése, a zárszámadás megvizsgálása és a felmentvény megadása és az alapszabályok módosítása — meghívója az igazgatóság

— **Dinamittal halásznak.** „Halász, vadász, madarász üres tarisznyában kotorász”. Ezen idézett mondatban az első a zsilvölgyében nemskára úgy fog járni, hogy e völgynek nevezetes halát a pisztrangot csak hírből fogja ismerni, ha úgy az egyesek mint az egyesületek és testületek egyen-egyen nem lépnek fel szigorúan a dinamittal való halászás ellen.

— **Salakozzák az utakat.** Üdvös dolgot cselekedne az előjáróság, ha a keskenyebb utcák valamennyiét salakkal behintetné. A gyakorlat beigazolta, hogy az az anyag kitűnően beválk ilyen célra.

— **Vulkáni pecsenye** süthetése végett állított fel barákát valami Nikora nevű odaváló lakos a község területén minden engedély nélkül. Az erélyes községi előjáróság már megtette ez irányban annál is inkább a legkomolyabb lépéseket, mivel úgy erre, valamint az ezzel kapcsolatban lévő területre önköltségen épít vásárcsarnokul szolgáló barákát, melyek az elárusítóknak haszonbérbe lesznek adva s így hozzájutna a község egy olyan jövedelemforráshoz, a mely által csökkentve lesz a községi lakosok pótdója. Szinte jölesik az embernek, ha Vulkánról olyan üdvös dolgot is olvashat, melynek kezdeményezője az érdemekben megőszülő öreg jegyző.

— **Nagyobb ellenőrzésre** volna szükség a Petrozsénytől Csímpáig haladó sodronypályán. Rakonezátlan pásztortűk le és felugranak a kosarakba. Szigorúan megkéne egy néhányat bírságotlni, mert máskülönbön könnyen nézhetünk egy szerencsétlenségnek eleje.

— **Borzalmas állatkinzás.** Egy álló hétig állot egy hatalmas a fenőfához kötte a vulkáni havason étlen szomjan az a két ökör, melyet Padura Gyorgye Zsily-macsesd-parosenyi lakos a romániaktól lopott s neszét vévén, hogy nyomozzák, egy hozzáférhetetlen helyen így dugott el. Borzalmas látványnak volt szemtanuja a vulkáni őrsvezető, a ki halva folytonos rémes bögést a végkimerülésig kapáldozó állatokat megtalálta. Egész gődörben voltak már és éhségükben a fenőfa heját körös-körül lerágták.

— **(Mátyás Diák.)** A ki a hosszú és eseménytelen nyári napok unalmából nem akarja a maga részét kivenni s a ki kellemesen akar mulatni, az egész jól teszi ha a Mátyás Diákot megrendeli. Ez a legnagyobb terjedelmű és legelterjedtebb magyar éleclap minden számában 30—40 kitűnő karikatúrát és adoma-illusztrációt a sd már rajjai tekintetbe is első helyen áll. Közöl: kitűnő humoreszkeket, csattanós adomákat, a mint aktuális politikai vicceket is bőven ad. Talányrovata gazdag és változatos. A Mátyás Diákot Murai Károly szerkeszti s a Wodjaner F. és Fiai lapkiadó cég kiadásában jelenik meg. Előfizetési ára: negyedévre 3 korona. Félévre 6 korona. Az előfizetés minden időben megkezdhető. Levelezőlapon történő megkeresésre a kiadóhivatal (Budapest, IV., Sarkantyus-utca 3.) ingyen és bérmentve küld mutatványszámot.

TANÜGY.

— **Évzárók.** Gyakran úgy összetorladnak az események, hogy még a legfontosabb és legérdekesebb dolgok is kiszorulnak a lapból p. o. tanintézetek vizsgálatának részletes ismertetése, a zárda zárünnepélyének kellő méltatása, melynek végeztével Főtisztelendő Ládi Gyula egyházközségi tanfelügyelő szép beszédben ismerte el a tanulókat, a tiszt. nővérek szorgalmát és buzgalmit; kimaradt Gróf Toldalagi plébános magas szárnyalású beszéde is, melylyel az egész hallgatóságot felkellesítette, különösen azon kijelentésével, hogy: bármily érzelmekkel lépje is át a tanuló az iskola küszöbét itt megtanulja az Istent és a hazát szeretni.

Ugyancsak a fentjelzett okból kellett kiszoruljon a petrillai állami iskoláról szóló tudósítás is, melyben igen szépen ecsetelve van az a fényes eredmény, melyet Nana Aurél petrillai áll. tanító növendékeivel vaszorgalma által elért, leván irva az a mintegy 200 drbból állott munkakiállítás, mely Molnár Veron nőlkézimunka-tanítónőnek e téren szakismeretét ügyességét és fáradhatatlan munkásságát igazolja, — de köszönet is van benne, melyet Vassi János körjegyző lelkes tanügybarát és gondnoksági tag — mondott a hallgatósághoz. Vassi János, rövid jegyzősege alatt is a tanügyet első helyre állította s e tanévben a községeiben levő iskolák dolgait annyira szívén hordotta, hogy szívesen nyitunk ezen lelkesítő beszédnek helyet:

Beköszönt az évek az a hónapja, melyben a fővárostól kezdve a legkisebb fuluig a családok százezreinek, sőt mondhatjuk az egész nemzetnek figyelmé, érdeklődése egy pár napra az iskolákra, azokra a szentelt hajlékokra van irányulva, a hol az utánuk majdan következő nemzedék szellemi és erkölcsi élete táplálódik, nevelődik fejlődik és alakul a haza és a nemzet javára.

A mitt a tanító kar minden egyes tagja végez, az a szent magasztos munka, mely által világosságot gyujtanak úk az elmékben, élesztik a hazafias érzelm tüzét és lerakják az erkölcsi érzés alapját a fejlődő nemzedék lelkeében teszi nagygyá a nemzetet.

Örömmel mondhatom, hogy a tanítók, a nemzeti kultúra zászlóvivői.

Ó! és mit vár a nemzet napszámosa, mind e nagy munkáért? semmi egyebet az elismerés és hálánál.

Tehát a szülőkhöz fordulok először és kérdő szavaimat intézem hozzájuk vajjon ez órában hallottakért megérdemli-e a nemzetnek napszámosa a hálát, elismerést?

Azt hiszem bátran mondhatok mindnyájuk nevében igent. Adjuk is neki a megérdemelt elismerést, mondjunk neki egy hálás köszönetet e lelkiismeretes végzett munkájáért, melynél többet nem adhatunk.

Ést most hozzátok fordulok kedves gyermekeim tudjátok meg ti azt, hogy évközben is szereztetek nekem szép feleletekkel örömet, de most különösen látom hogy a ti derék tanító uratok buzgósága mellett ti is fáradtatok, és mielőtt a nyári vacatúra jó időtöltést kívánnék, — még azt akarom mondani, hogy a szorgalom jutalommal jár, így tehát aszerint mint jól vagy jobban igyekeztetek, aszerint vesztitek a jutalmaitokat is.

Erre kiosztottak 88 korona értékben jutalmkönyveket, 11 korona pénzt.

Es kimaradt két derék tanítónak Vass és Bakó aninoszai tanítók munkásságának méltatása.

Szakember tolla írja, ki az összes osztályok vizsgáján elejétől végig gyönyörűségtől eltelve hallgatta az ügyes gyermekek okos és értelmes feleleteit. A nemzet e két napszámosa, mint kitűnő pedagógus küzdve a különféle nyelvű neumzetiségek között, intézetük életében egy korszakot alkotó újabb haladást mutattak be.

Szerkesztői üzenet.

Többeknek. Egy lap első és elengedhetetlen főkötelessége a közönség érdekeit védelmezni; azt eslekedtük lapunk f. évi május hó 11-én megjelent 19-ik számában, midőn közre adtuk „Ovakodjunk” című hírlinket. Figyelmeztetni kívántuk a biztosító társaságot alkalmazottjára s a közönséget az elővigyázatra. Ha e közleményben bármi is nem felelt meg a valóságnak — jöllehet nem mulasztottuk el a kellő ovatosságot — a legszívesebben adtunk volna helyet, akár a biztosító társaság, akár Beck Alajos ügynök tárgyiagos felvilágosító sorainak. A helyett mind a két fél megbízásából Dr. Vajda István aradi ügyvéd felszólít, hogy vonjuk vissza a közlemény vádjait, különben az eljárást megindítja a lap ellen; szorgosabb utánjárással is arról győződünk meg, hogy nekünk nincs mit vissza vonni, legfőképp Beck Alajos tisztázhatná ügyét. S ime a kilátásba helyezett per helyett a Hunyadvármegyében egy nyílttéri czik jelent meg. Ha az ilyen elégtétel megfelel a Beck Alajos izlésének semmi közünk hozzá; de talán hogy a védekezés hatása nem volt megfelelő vagy más okból nem kutatjuk — a Hunyadvármegye június 22-én megjelent 50-ik számában megtámadja egyik munka társunkat s öt kemény vádokkal illeti; melyre önök most felháborodásukban egész özőnét küldik be nekem a nyilatkozatoknak Beck Alajos ügynök viselt dolgai tárgyában. Bocsássanak meg, de a lap senkivel szemben személyes hajsztát nem folytat, mi az első alkalommal is csak a közügyérdekében szólaltunk fel. Van a lapnak más rovata is — mint azt már személyesen is megmondtuk — tessék nyilatkozataikat ott közre adni. Munkatársunk tudni fogja a módját az elégtétel vevésnek oly emberrel szembe, ki midőn pert indít ellene, indiszertül meghurcolja a nevét a nyilvánosság előtt.

a szerkesztő.

K. S. V. Hova gondol ön?! Barátja igazat állított. A helybeli r. kath. templom tornyán lévő óra keleti-északi-nyugoti és déli lapja tényleg egyenként is más-más időt jelez, de korántsem párisit, kölnit, new-yorkit és melbourneit. — Ugyan mi szükségünk volna nekünk négy-féle időszámításra?! Rossz az óra!...

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

NYILTTÉR)

Nyilatkozat.

A „Petrozsény és Vidéke” folyó évi 26-ik számában megjelent nyílttéri közleményekhez, melyek oly jellemzőleg világítják meg a Beck nevet legyen szabad egy kis történettel nekem is gazdagítanom az ilyen uton nagyhirűre vergődött biztosítási ügynök becsapásainak számát.

Az 1901-ik évben szerencsétlenségemre éppen az én házamra kellett kivessse hálóját; beállított teljesen ismeretlenül s előbb gyermekeimet majd meg szerény-

ségemet rekvirálván addig beszélt és oly határozottan jelentette ki, hogy nekem a biztosítás úgy sem fog pénzbe kerülni, mert ő felavat helyi ügynöknek, a mely hivatal a községemben kötött minden ezer forintos biztosítás után, kösse meg azt bárki is, nekem 7 frt 50 kr. tiszta hasznót hoz, — hogy lépre mentem. — Hiába volt minden védekezésem, hasztalan figyelmeztetem, hogy nekem dolgaim vannak, én az üzletem után szereztek nézni, ő kijelentvén, hogy az se baj, az engem ne bántson, mert ő minden hónapban kétszer látogat el Vulkánba, csinál üzleteket, beszéd pénzeket, nekem semmi dolgom sem, neki csak az kell, hogy a nevem ott fugaljon — a mig szépen behagytam magam csapatni: az ügynökséget is elvállaltam s biztosítottam is magam.

Most következik aztán a cifra nyomorúság:

Az én Beck uram ígérete szerint meg is jelent, de be is csapott; első sorban a kötvényeket és nyugtákat a biztosítottak között részben kiosztotta és a pénz helyett hozott a felektől ellennyugtákat arról, hogy az eredeti nyugtákat átvették s kötelezik magukat fizetni; persze a legtöbbje nem volt szolid alapra fektetett biztosítás.

Midőn aztán láttam, hogy Beck ur a nyugtákat és kötvényeket tervszerűen rendesen kiviszi a feleknek és eredménytelenül vissza hozza; figyelmeztettem, hogy jó lesz az egészt visszaküldeni a társulathoz. Oh a világért se, nem kell vissza küldeni — mondá Beck ur — tartsa csak itt, majd fizetnek.

Ebből az következett, hogy a terminus lejárt, a társulat a kötvényeket és nyugtákat később nemcsak hogy nem akarta elfogadni, hanem a felek helyett hat-száz és néhány korona erejéig engem perelt be. Ennyi volt a hasznom egyébb egy fillér sem. S most hogy a fenyegető anyagi károsodástól megmentsem magam Pesten kellett ügyvédet fogadjak, a ki esetleg megsza-badítson a fizetéstől.

Az én esetem szolgáljon minden jóakaromnak intő példaul és tanácsul.

Vulkán, 1902. július hó 4.

Löwy Hermán

Előttünk:
Dávid Lázár
tanu.
Berger Adolf
tanu.

K. B. urnak

Helyben.

Ha a negyven koronámat nyolcz nap alatt meg nem kapom, az öltönyt a hátáról leveszem.

Petrozsény, 1902 július hó 5.

Mannheim Farkas
szabó.

*) E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

A Pesti Napló karácsonyi ajándéka

Zichy Mihály Album.

A Pesti Napló, amely eddigelé Madách Ember tragédiáját, Arany balladait Zichy Mihály képeivel, Katona József Bánk bánját, Kisfaludy Sándor Himfy szerelemit remek albumba foglalva, és legutoljára a Költők Albumát adta olvasóinak karácsonyi ajándéku, az idén az eddiginél is nagyobb szabásu, díszben, tartalomban nemcsak az eddigi ajándékokat felülmúló, de a könyvpiacra is ritkaság számba menő diszművet, a o o o o Zichy Mihály Albumot szánta olvasóinak karácsonyi ajándéku.

Zichy Mihály képeinek válogatott, imponzáns albumba foglalt gyűjteményét a Költők Albumánál nagyobb és díszesebb alakban. Zichy Mihály világhírű művészi termelésének legszebb

festményeit és rajzeit foglalja magában legjavát negyven műlapon, amelyek mindegyikéhez legkiválóbb esztétikusaink és műbíráink írnak szövegmagyarázatot. A valóban remek kiviteli műlapoknak egy része gyönyörű színnyomásu lesz, olyan, amilyen eddig alig jelent meg magyarszövegben.

A negyven pompás műlapot, a kísérő szöveget és Zichy Mihály egyéniségének és változatos életpályájának regényes rajzát, valamint Zichy rajza után gazdag

bekötési tábla foglalja gyönyörű díszes kötetbe o o o o o o o o o o o o

A Pesti Napló e nagyszabásu diszművét az Athenaeum eredeti kiadásában 90 korona, a „Pesti Napló” új kvárt kiadásában karácsonyi ajándéku megkapja a Pesti Napló minden állandó előfizetője. És megkapják díjtanul azok az új előfizetők is, akik egész éven át fél, negyedév, vagy havonként, de megszakítás nélkül fizetnek elő a Pesti Naplóra. o o o o o o o o o o

Könyvkötészetemet

az igényeknek megfelelően akként rendeztem be, hogy minden, ezen szakmába vágó megbízatást a legpontosabban, legjutányosabban és a legmeszebb menő kívánalmaknak megfelelően teljesíteni képes vagyok. A legegyszerűbb és legdíszesebb könyvkötészet munkálatokat, szállagfelírat, aranyosásokat s e nemű diszmunkálatokat teljesitem s a n. é. közönség pártolását tisztelettel kérem

Figuli Antal.

A „Petrozsény és Vidéke Hitelszövetkezet”

1901 évi mérleg számlája.

Vagyon

1.	Pénztári készlet 1901 XII/31	430	80
2.	Váltó és kötvényekben . . .	15520	68
3.	Zálog kölcsön érték . . .	1919	31
4.	Leltár vagyon 307 korona 56 fillér 10%	276	81
5.	Hátralékos kamat követelés	383	03
		18530	63

Telher

1.	Üzletrészekért	15063	40
2.	Betétektért	713	16
3.	Betétektért kamat	42	78
4.	Tartalék alapszámla	1100	38
5.	Alapítási költség számla	65	—
6.	Üzletrészek után fel nem vett kamatok	365	76
7.	Előre felvett kamatok	82	—
8.	Adó és illeték	179	32
9.	Nyereség egyenleg	918	83
		18530	63

Petrozsény, 1901 deczember hó 31.

Fekete József
id. könyvvezető.

Husek Gyula
igazgató elnök.

Héjas József
igazgató.

Éder Ottó
igazgató.

Opra János
igazgató.

Krausz József
pénztáros.

Jelen mérleget a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítván, helyesnek és rendben levőnek találtuk.

Petrozsény, 1903 június hó 15-én

Csutak Gáspár
felügy. biz. tag.

Varjassy István
felügy. biz. elnöke.

Vigh Nándor
felügy. biz. tag.

Ny. Figuli Antal gyorssajtóján Petrozsény.